

Vězeňská služba České republiky
Generální ředitelství Praha

Soudní č. 1672/1a, pošt. příhrádka 3, 140 67 Praha 4, tel.: 244 024 111, fax: 244 024 809, ISDS: b86abcb

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Počet výtisků: 1 (spis)
Počet stránek: 4

Datovou zprávou

SDĚLENÍ

ve věci žádosti o poskytnutí informace

Vězeňská služba České republiky, se sídlem Soudní 1672/1a, 140 67 Praha 4, subjekt povinný ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů („povinný subjekt“), obdržela dne [REDACTED] prostřednictvím datové zprávy žádost o poskytnutí informace podanou s odkazem na zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů („zákon o svobodném přístupu k informacím“). Podal ji [REDACTED] („žadatel“); zaevidována byla pod čj. [REDACTED]

Žadatel v učiněném podání reaguje na situaci, kdy „v případě, že odsouzená osoba bude mít v evidenci pohledávky zahrnuté pod § 25 odst. 4 zák. č. 169/1999 Sb., a ostatní pohledávky (neuvedené v tomto ustanovení) - odsouzenému z doručených peněz nebude umožněn nákup ve vězeňské prodejně“. To znamená, že oproti dosavadní praxi nastává od 1. ledna 2022 podstatná změna oproti současnému stavu. V případě, že odsouzená osoba bude mít v evidenci pohledávky podle § 25 odst. 4 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, v platném znění („zákon o výkonu trestu odnětí svobody“), a ostatní pohledávky (tj. neuvedené v tomto ustanovení), doručené prostředky budou použity na úhradu těchto pohledávek a z doručených peněz nezůstane k dispozici žádná částka. Blíže lze prostudovat na veřejně dostupných webu Vězeňské služby České republiky (viz <<https://www.vscr.cz/sekce/penize>>).

V této souvislosti žadatel ve své žádosti o informace požaduje informování o tom, kdo a na základě jaké právní normy sdělení s „novým postupem“ vydal. V neposlední řadě požaduje i spisovou značku rozsudku Městského soudu v Praze týkající se této věci a žádá o poskytnutí informace, zda se změna týká odsouzených, kteří pobírají ve výkonu trestu odnětí svobody důchod, a to zejména s ohledem na nález Ústavního soudu ze dne 6. dubna 2017 (sp. zn. IV. ÚS 1351/16).

I.

Po posouzení žádosti z hlediska ústavního práva na svobodný přístup k informacím ve smyslu čl. 17 Listiny základních práv a svobod, dále právní úpravy provedené zákonodárcem v zákoně o svobodném přístupu k informacím a na podkladě konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu či Ústavního soudu, povinný subjekt seznal a má tím za postavené najisto, že nejsou založeny zákonné důvody k odmítnutí žádosti.

II.

Na úvod nutno konstatovat, že k problematice nastolené v žádosti o poskytnutí informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím se vztahuje ustanovení § 25 zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Povinný subjekt tak uvádí konkrétně znění odst. 1 a odst. 4 výše zmíněného paragrafu a zákona, cit.:

*„(1) Pokud byly odsouzenému do věznice zaslány peníze, převedou se na jeho účet zřízený a vedený věznicí a odsouzený se o tom vyrozumí. Odsouzený nesmí mít u sebe během výkonu trestu finanční hotovost. **Peníze zasláné odsouzenému výslovně na úhradu nákladů na zdravotní služby nehrazené z veřejného zdravotního pojištění, na úhradu regulačních poplatků a na nákup léčivých přípravků, potravin pro zvláštní lékařské účely a zdravotnických prostředků musí být uloženy na zvláštní účet, z něhož lze čerpat peníze pouze na úhradu uvedených nákladů. Na zvláštní účet odlišný od zvláštního účtu podle věty třetí musí být uloženo výživné na dítě, příspěvek na úhradu nákladů spojených s těhotenstvím a porodem, přídavek na dítě, peněžité pomoci v mateřství, rodičovský příspěvek, sirotčí důchod náležející dítěti a jiné peníze výslovně určené na úhradu potřeb dítěte zasláné odsouzené těhotné ženě nebo matce, která má ve výkonu trestu u sebe dítě; tyto peníze lze čerpat pouze na úhradu potřeb dítěte. Nesouhlasí-li odsouzený s přijetím peněz, peníze se vrátí odesílateli na náklady odsouzeného. Nemá-li odsouzený dostatek finančních prostředků na odeslání, odečte věznice náklady na odeslání z odesílaných peněz. K přijetí peněz zasláných orgány státní správy a příjmu podléhajícího dani z příjmu se nevyžaduje souhlas odsouzeného.***

*(4) Neuhradí-li odsouzený rozsudkem stanovenou škodu nebo nemajetkovou újmu způsobenou trestným činem, pro který se nachází ve výkonu trestu, pohledávky spojené s trestním řízením, pohledávky vzniklé v souvislosti s poskytnutím nebo zajištěním zdravotních služeb a úhrady regulačních poplatků a doplatků nad rámec veřejného zdravotního pojištění, soudní a správní poplatky a škodu nebo nemajetkovou újmu, kterou způsobil Vězeňské službě během výkonu trestu, může k úhradě za poskytnuté zdravotní služby nehrazené z veřejného zdravotního pojištění a nákupu podle § 23 použít pouze polovinu peněžních prostředků podle odstavce 1 věty první a zbývající část peněžních prostředků může použít jen na úhradu těchto pohledávek; **to neplatí pro peníze výslovně zasláné na úhradu nákladů uvedených v odstavci 1 věty třetí a čtvrté.***

Ke změně k příjmu peněz a nakládání s nimi v případě, že odsouzená osoba má v evidenci exekuční příkaz příkázáním jiné peněžité pohledávky (na peníze doručené jí do věznice), přistoupila Vězeňská služba České republiky na podkladě nezbytnosti respektovat ustálenou judikaturu. Lze v tomto kontextu vzpomenout rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 20. prosince 2017 (čj. 6 As 317/2017 – 38 a rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 9. dubna 2020 (čj. 7 As 396/2019 – 23) nebo rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 19. září 2020 (čj. 39 Co 161/2020 – 12).

V návaznosti na respektovanou judikaturu bylo proto novelizováno nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 14/2018, kterým se stanoví postup při rozúčtování pracovní odměny vězňených osob a postup při správě a evidenci jejich finančních prostředků.

III.

Výsledkem soudních rozhodnutí tak je, že polovina příjmu určená na úhradu pohledávek uvedených v ustanovení § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody nepředstavuje příjem odsouzeného, který by byl bez dalšího vyňatý z výkonu rozhodnutí. Není tedy možné, že druhou polovinu doručených peněz může odsouzená osoba používat k nákupu ve vězeňské prodejně, jestliže má v evidenci pohledávky na základě exekučního příkazu příkázáním jiné peněžité pohledávky neuvedené v ustanovení § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody.

V praxi uvedené značí, že polovina peněz se použije pro úhradu pohledávek na základě exekučního příkazu příkázáním jiné peněžité pohledávky (peněžní prostředky doručené vězně osobě do věznice) vyjmenovaných v ustanovení § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody (rozsudkem stanovenou škodu nebo nemajetkovou újmu způsobenou trestným činem, pro který se nachází ve výkonu trestu, pohledávky spojené s trestním řízením, pohledávky vzniklé v souvislosti s poskytnutím nebo zajištěním zdravotních služeb a úhrady regulačních poplatků a doplatků nad rámec veřejného zdravotního pojištění, soudní a správní poplatky a škodu nebo nemajetkovou újmu, kterou způsobil Vězeňské službě České republiky během výkonu trestu).

Druhá polovina peněz se použije pro úhradu pohledávek na základě exekučního příkazu příkázáním jiné peněžité pohledávky (doručené peníze do věznice) na ostatní pohledávky neuvedené v § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody (např. výživné, ostatní cizí věřitelé apod.).

K výše uvedené problematice se vyjádřil Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 20. prosince 2017 (čj. 6 As 317/2017 – 38): *„Říká-li ovšem citované ustanovení, že odsouzený může k nákupům podle § 23 odst. 1 téhož zákona a úhradě zdravotních služeb v takovém případě použít pouze polovinu finančních prostředků přijatých na svůj účet, reflektuje tím toliko skutečnost, že má-li odsouzený k dispozici nějaké prostředky, zákon jej omezuje v tom, na co je může použít. Neznamená to ovšem, že celá tato polovina prostředků musí být nutně dostupná a vyčerpaná k uvedeným úhradám. V případě exekučního postihu pohledávek osob nenacházejících se ve výkonu trestu odnětí svobody může dojít k jejich plnému zabavení a ochrana těchto osob spočívá v ponechání nezabavitelné části příjmu za účelem uspokojování základních životních potřeb povinného a jeho rodiny. Jiné pohledávky pak nemusí povinnému zůstat k dispozici na nákupy a zdravotní služby nehrazené z veřejného zdravotního pojištění. Odsouzenému ve výkonu trestu odnětí svobody jsou jeho základní životní potřeby zajišťovány ve věznici, aniž by musel disponovat nějakými finančními prostředky. Není tedy rozumného důvodu vykládat ustanovení § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody tak, že polovina přijatých finančních prostředků musí zůstat odsouzenému plně k dispozici.“*

Argumentaci potvrdil následně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. dubna 2020 (čj. 7 As 396/2019 – 23). Nejvyšší správní soud v tomto rozhodnutí zároveň zopakoval názor, že: *„Zvláštní úpravu obsahuje zákon o výkonu trestu odnětí svobody. Základní životní potřeby odsouzeného ve výkonu trestu odnětí svobody jsou zajišťovány ve věznici, odsouzený*

tedy nemusí být chráněn ponecháním finančních prostředků v rámci nezabavitelné částky k jejich úhradě. V souladu se zásadou lex specialit derogat legi generali (zvláštní zákon má přednost před zákonem obecnějším), se použije úprava obsažená v § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Ke stejnému závěru dospěl Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 2. 12. 2017, č. j. 6 As 317/2017 – 38, v němž vyslovil, že „odsouzenému ve výkonu trestu odnětí svobody jsou jeho základní životní potřeby zajišťovány ve věznicí, aniž by musel disponovat nějakými finančními prostředky. (...) Polovinu lze použít na úhradu pohledávek stanovených v ustanovení § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody a polovinu, pokud je mu volně k dispozici, může použít jen takovým způsobem, jaký zákon stanoví.“. Tentýž právní názor vyplývá i z nálezu Ústavního soudu ze dne 6. 4. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1351/16.“. Lze tedy shrnout, že judikatura soudů je ohledně posouzení dané otázky komplexní a ucelená, přičemž jednotlivé soudy se vypořádaly i s nálezem Ústavního soudu ze dne 6. dubna 2017 (sp. zn. IV. ÚS 1351/16).

V návaznosti na tato rozhodnutí tedy Vězeňské službě České republiky nezbývá, než aplikovat postup, kdy bude z došlých peněz odsouzeného pro srážky na základě exekučního příkazu příkázáním jiné peněžité pohledávky zapojena na srážky těchto pohledávek i druhá polovina doručených peněz. Vězeňské službě České republiky zároveň nepřísluší zkoumat, z jakého zdroje pocházejí peněžní prostředky, zaslané odsouzené osobě na účet vedený věznicí, tedy zkoumat, zda postihované prostředky nepocházejí z důchodového pojištění.

